

?

edu
CAC

A QUI EM CREC?

UNITAT DIDÀCTICA 3 | INFORMACIÓ

INTRODUCCIÓ AL BLOC INFORMACIÓ	3
DE QUÈ TRACTA AQUESTA UNITAT?	5
OBJECTIU COMPETENCIAL, ÀMBITS I DIMENSIONS	8
SEQÜÈNCIA D'ACTIVITATS.....	9
GUIA DE PROGRAMACIÓ.....	10
DESCRIPCIÓ DE LA SEQÜÈNCIA D'ACTIVITATS	13
SESSIÓ 1. CREDIBILITAT I VERACITAT DELS MITJANS	14
SESSIÓ 2. ESCRIVIM UNA NOTÍCIA!.....	20
SESSIÓ 3. LES NOTÍCIES FALSES!.....	21
MATERIALS COMPLEMENTARIS I D'AMPLIACIÓ	26

INTRODUCCIÓ AL BLOC INFORMACIÓ

Benvinguts i benvingudes al bloc d'Informació d'eduCAC. Aquest bloc està compost per:

- **Quatre unitats didàctiques (UD)**
- **Un projecte d'aula (PA):** pensat perquè l'alumnat pugui posar en pràctica un projecte informatiu en format audiovisual
- **I tres tutorials:** que et guiaran en el procés de creació de l'audiovisual

Els materials didàctics d'aquest bloc estan pensats per aproximar les claus del periodisme a l'alumnat. Volem promoure una ciutadania crítica i proactiva davant d'un món cada vegada més carregat de sobreinformació. Per això pensem que és important fomentar el coneixement sobre el llenguatge informatiu, promoure les competències lingüístiques, audiovisuals, personals i socials, i digitals perquè els i les joves d'avui es converteixin en ciutadans i ciutadanes amb capacitat d'assimilar per si mateixos tota la informació que ens arriba diàriament, en diferents formats i contextos, i puguin formar-se el seu propi criteri. Cada docent haurà d'adaptar la proposta a un àmbit curricular concret.

Abans d'entrar en matèria és important que clarifiquem alguns dels **conceptes bàsics del gènere informatiu**:

- **La notícia.** Emmarcada en diferents mitjans de comunicació (premsa, ràdio, TV, etc.). La notícia és el gènere periodístic per excel·lència i es caracteritza per la veracitat i l'objectivitat. Les notícies responen a l'interès de la societat i tracten temes i fets d'actualitat. En l'àmbit audiovisual, les notícies mostren la informació a través d'imatges i un text oral i, normalment, són de curta duració. Com a periodistes per uns dies, hem de saber que una notícia ha d'intentar respondre les 6W –per les seves sigles en anglès–: *Who?* (Qui són els protagonistes?) *What?* (Què ha succeït?) *Where?* (On ha passat?) *When?* (Quan ha succeït?) *Why?* (Per què? Quines són les causes?) *How?* (Com? De quina manera han succeït els fets?)

- **El reportatge.** Es diferencia de la notícia per ser més extens i allunyar-se de l'estricta actualitat. El seu objectiu és aprofundir en la temàtica que es tracta, tot incloent entrevistes a testimonis o experts/es i informacions sobre antecedents, causes i conseqüències. Per a l'elaboració d'un reportatge, doncs, és imprescindible fer un treball previ de documentació i recerca d'informació i comptar amb testimonis i/o persones expertes que puguin contribuir a transmetre al públic informacions en profunditat sobre els fets d'actualitat.
- **El documental.** Es caracteritza per anar més enllà de la finalitat d'informar, s'acosta al gènere cinematogràfic pel seu ús de recursos artístics i la implicació de la subjectivitat del director/a. Així, en un documental, el seu creador/a utilitza el relat per donar una visió creativa i sovint personal sobre una realitat concreta. Quan s'elabora un documental, doncs, és important definir quin enfocament volem donar sobre la temàtica per tal de guiar el nostre públic a la reflexió. Divulgar, fer visible un tema o problemàtica en concret, tractar en profunditat un tema d'actualitat... Són alguns dels objectius que persegueixen els documentals. Per això és també imprescindible el treball de documentació i recerca d'informació i comptar amb testimonis i/o experts en la matèria.

En tots els gèneres periodístics és important tenir clar sobre què volem informar i si té un valor d'interès per aquells qui ho reben. Quin pot ser aquest valor? Pot ser que la informació que donem sigui sobre quelcom excepcional, que els fets tinguin conseqüències per a la població o que la informació sigui de proximitat emocional o temporal, entre d'altres.

Si voleu que el vostre alumnat es posi a la pell dels i les periodistes i desenvolupar un d'aquests gèneres informatius en format audiovisual, trobareu totes les pautes necessàries en el [Projecte d'Aula 1-Fem periodisme!](#)

DE QUÈ TRACTA AQUESTA UNITAT?

Benvinguts a l'**era de la informació**! Per primer cop a la història vivim en una època on l'accés a la informació és infinit (o, almenys, tan infinit com ho és internet). Si bé fins fa uns anys les empreses de comunicació eren gairebé les úniques veus que ens explicaven el que passava al món, actualment tenim accés a una infinitat de fonts d'informació i punts de vista sobre un mateix fet. Internet ens ofereix un mar d'informació que ens facilita contrastar allò que rebem a través dels mitjans de comunicació. Però, davant d'una notícia, podem trobar una infinitat de versions que no sempre sabem si són certes. **Ens trobem, de vegades, davant d'una sobreinformació.** I davant d'aquesta infinitat de fonts d'informació possibles, **a qui ens creiem?**

Tal com explica María Rubio Lacoba, de la Facultad de Comunicación de la Universidad Pontificia de Salamanca, a l'article '[Desinformatos per sobreinformació](#)', publicat a *La Vanguardia*, una conseqüència d'aquesta sobreexposició informativa és que la nostra atenció es desenfoca i quan fixem l'atenció ho fem d'una manera molt superficial. El temps que dediquem a llegir un apunt a internet és d'uns 8 segons mentre que una notícia està pensada per ser llegida en 2 o 3 minuts. Podem comprendre i reflexionar sobre el que llegim en 8 segons? Pot ser que això ens faci més vulnerables? En aquest sentit, molts pensadors es qüestionen si la multitasca a la xarxa altera la nostra concentració i provoca un pensament més fràgil i més superficial. En qualsevol cas, ens trobem davant d'una paradoxa: els habitants de la societat de la informació estem **desinformatos per sobre informació?**

Les xarxes socials estan guanyant terreny als mitjans de comunicació tradicionals. De fet, a Catalunya, **segons el BIAC, Butlletí d'informació sobre l'audiovisual a Catalunya**, del segon quadrimestre del 2018 ["gairebé la meitat dels catalans escollim aquests canals per informar-nos; i entre la gent més jove, aquest percentatge creix fins al 75%"](#). Els mitjans de comunicació, fins ara de capçalera, han estat substituïts per les xarxes socials, que ens faciliten un flux continu i inesgotable d'informació en aparença neutre. Però, ho és realment? En realitat, tots som conscients que cada cop és més difícil destriar la informació de l'opinió o, senzillament, de la mentida. Nous conceptes com ara fets alternatius, postveritat, notícies falses (*fake news*), pescaclics (*clickbaiting*), *hoaxes*, *spamming*, bombolles de filtres, algorismes... Semblen creats expressament per dificultar el nostre accés a informació veraç. Són noves maneres de dir "mentida", eufemismes per a un concepte ben antic.

En conclusió, **estar ben informat costa, però ara sembla més difícil que mai.** Com podem saber que allò que ens entra a la pantalla, segurament de la mà d'una persona que coneixem i en qui confiem, és una informació fidedigna o ens trobem davant d'una notícia falsa?

La necessitat d'actualitzar de forma constant les portades digitals per seguir el ritme vertiginós de les xarxes socials i els errors que això pot implicar, els interessos polítics, ideològics o econòmics, la precarietat laboral... Tot això, de vegades, ha portat a l'exercici de pràctiques periodístiques de dubtosa professionalitat, com la no comprovació de fonts i dades que se li suposa inherent a la professió. Aquesta situació ha posat en qüestió la **credibilitat de l'ofici periodístic**, que ha vist la necessitat de recompondre el seu prestigi, i la necessitat de reivindicar la seva figura per tal de **fer arribar informació veraç i contrastada a la ciutadania.**

Així, la figura del **verificador de fets (fact-checker)** i el periodisme de dades, han adquirit una nova dimensió, i darrerament han aparegut nombroses iniciatives vehiculades a través de llocs web dedicats a comprovar la **veracitat** de les notícies. Molts d'aquests webs estan lligats a capçaleres de premsa de reconegut prestigi, com ara *Le Monde*, *The Washington Post* o *The Guardian*. A Europa, l'[European Journalism Center](#) ha dut a terme diverses iniciatives, com ara el [Verification Handbook](#), un document amb recursos per tal que els periodistes puguin desemmascarar les notícies falses.

A l'Estat espanyol hi ha algunes iniciatives privades, com ara:

- [Maldito Buló](#), un projecte periodístic que té per objectiu donar recursos a les persones per tal d'evitar que siguem víctimes d'engany amb la informació falsa que circula per les xarxes.
- També hi ha plataformes com la [Plataforma en Defensa de la Libertad de Información](#) (PLDI), integrada per organitzacions i persones de diversos àmbits, que va presentar un [decàleg](#) amb l'objectiu de servir de base per a consensuar estratègies comunes per combatre la proliferació de notícies falses i els seus efectes.
- A Catalunya, el [Col·legi de Periodistes](#) du a terme moltes iniciatives per defensar la informació de qualitat en uns moments en què la postveritat obliga el periodisme a redoblar esforços a l'hora de contrastar les notícies. En aquest sentit a la revista Capçalera, '[Un munt de mentides](#)', hi trobareu articles molt interessants especialment, el que aborda el tema de la postveritat.
- Finalment, l'any 2020 neix el projecte [learntocheck](#), un projecte d'educació mediàtica sobre desinformació i verificació de continguts digitals que ofereix, entre d'altres, recursos per contrastar i avaluar informació, imatges i vídeos i també per verificar continguts a les xarxes o identificar comptes falsos.

El problema de les notícies falses o *fake news* ha adquirit rellevància en els darrers anys, per les implicacions a tots els nivells que comporta. Per aquesta raó, alguns països comunitaris i també la Unió Europea han decidit **intentar regular aquesta situació, de formes diferents**. En molts casos, aquestes normatives han aixecat crítiques i recel entre la professió periodística, perquè pensen que qualsevol regulació en aquest sentit pot implicar restriccions a la llibertat d'informació i d'expressió i al dret a la informació. Caldrà esperar per veure com s'avança en aquest sentit.

Per treballar el tema de les notícies falses i la desinformació amb l'alumnat, proposem la visualització del capítol *Veritats de mentida*, del programa 'Sense ficció':

Autoria	Data	Vídeo	Duració
Programa 'Sense ficció' (TV3)	23/05/2017	Veritats de mentida	Des del minut 3:27 fins el 6:50

Dirigit per Montserrat Besses i realitzat per Marc Rodríguez Puig, el capítol [Veritats de mentida](#) aborda el fenomen de la **postveritat**, un tema de plena actualitat sobre les **notícies falses** i la **manipulació de l'opinió pública** que es pot fer des de les xarxes socials. Es qüestiona si sabem detectar quan ens volen fer empassar mentides com a veritats. Tant el reportatge com els experts

convidats aporten molta informació per comprendre aquest fenomen. Recomanem fer servir amb l'alumnat el fragment que va del minut 3:28 fins al 6:38 en el que hi ha diversos exemples de notícies falses, totes concebudes per ser virals. També tracta el tema de la presa de possessió de Donald Trump a la qual, segons el relat de la Casa Blanca, hi va assistir més públic que a la presa de possessió de Barak Obama, mentre que, posteriorment, es va demostrar que la imatge havia estat manipulada. Del minut 17:30 al 29, es parla del concepte 'sobreinformació' amb exemples que ajuden a contextualitzar i a entendre tots aquests conceptes.

Dintre de les **notícies falses** hi ha pràctiques cada vegada més sofisticades que introdueixen més complexitat i dificultat a l'hora de destriar el que és cert del que no ho és. És el cas de les **mentides profundes (deepfakes)** que funcionen a partir de l'ús [d'algoritmes generatius](#). Aquests algoritmes, tal com explica José Ángel Plaza (2018) en l'article ['Inteligencia artificial. Los 'deepfakes' complican la lucha contra las noticias falsas'](#), publicat a *El País*: "memoritzen quines són les característiques d'una font de dades per després crear nous exemples d'aquestes dades des de zero". "D'aquesta manera, si la font de dades són imatges d'Obama, l'algoritme és capaç de generar les expressions i gestos facials necessaris per simular un discurs que no existeix" explica Francisco Javier Ordóñez, director de IA en StyleSage (start-up especialitzada en oferir serveis bàsics d'intel·ligència artificial per empreses de moda i *retail*). En aquest sentit, proposem treballar amb el vídeo manipulat de Barak Obama que il·lustra molt bé el concepte.

En aquesta unitat es proposa fer un viatge que parteix del concepte de la **credibilitat** dels mitjans de comunicació, passa per la presa de consciència del fenomen de la **sobreinformació** i acaba en el món de les **notícies falses** tot facilitant recursos per **detectar-les**.

Es tracta d'aprendre a **crear la pròpia opinió** davant dels fets i saber discernir entre allò que és verídic i el que no ho és, qüestió que representa un dels principals reptes del moment que vivim. Tenim l'oportunitat de convertir-nos en espectadors actius, amb el poder d'informar-nos sobre allò que veiem i contrastar allò que ens expliquen. Però, alhora, és més necessari que mai **ser crítics** davant dels missatges que rebem i adquirir eines perquè la sobreinformació no es converteixi en **desinformació**.

Els interessos econòmics i ideològics són els que mouen les notícies falses a les xarxes. [Facebook](#), [Instagram](#), [Twitter](#) i [Google](#) tenen responsabilitats sobre la difusió de mentides i mitges veritats. Però cadascú de nosaltres també hi té la seva part de **responsabilitat personal i ciutadana**.

Si voleu més informació per aprendre a detectar les notícies falses a internet, us recomanem que consulteu el següent recurs:

Web	Recurs
Programa eduCAC Apartat 'Famílies'	Fake news: com les podem detectar?

DE QUÈ TRACTA AQUESTA UNITAT?

Actualment, internet ens ofereix un mar d'informació que ens facilita contrastar allò que rebem a través dels mitjans de comunicació. Davant d'una notícia, però, podem trobar una infinitat de versions que no sempre sabem si són certes o no. Per això, hem d'informar-nos sobre allò que veiem i contrastar el que ens expliquen, és a dir, hem d'aprendre a discernir entre allò que és verídic i el que no ho és. Per ser persones informades i crítiques cal adquirir eines per aprendre a **detectar les fake news** i per evitar que la sobreinformació es converteixi en desinformació. **Però, a qui em crec?**

OBJECTIU COMPETENCIAL

Elaborar una infografia per discriminar les notícies rigoroses de les falses a partir de l'aplicació de les pautes treballades per analitzar i escriure la informació en diversos canals i mitjans amb la finalitat de prendre consciència de la responsabilitat que tenim en la recepció i l'enviament de notícies.

ÀMBITS TRANSVERSALS	DIMENSIONS	COMPETÈNCIES
Digital	Instruments i aplicacions	C3. Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals
	Tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge	C4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals
Personal i social	Aprendre a aprendre	C3. Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida
	Participació	C4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable

ÀMBITS DISCIPLINARS

- Àmbit lingüístic
- Àmbit social
- Àmbit tecnològic

GLOSSARI

▪ Credibilitat ▪ Veracitat ▪ Fake news	▪ Sobreinformació ▪ Desinformació ▪ Postveritat ▪ Verificadors

SEQÜÈNCIA D'ACTIVITATS

SESSIÓ 1 – CREDIBILITAT I VERACITAT DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS¹

Activitat 1. Estem sobreinformats?

S'analitza i es reflexiona sobre les conseqüències de publicar informació falsa a partir del visionat de dos vídeos i dels conceptes de credibilitat i veracitat.

Activitat 2. El cas de la *influencer* Paula Gonu

Es qüestiona la credibilitat de la informació a internet a partir de dos enllaços sobre la *influencer* Paula Gonu.

Activitat 3. Comparem un mateix fet en diversos mitjans

Es busquen notícies a internet sobre un mateix fet per comparar-les i extreure'n conclusions.

SESSIÓ 2 – FEM UNA NOTÍCIA BREU

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Activitat 4. Escrivim una notícia

Es representa una història que els toqui de prop per fer d'observador-periodista i explicar els fets redactant una notícia breu.

¹ Cada sessió està pensada per una durada aproximada de dues hores. En l'apartat 'Descripció de la seqüència d'activitats' trobareu tota la informació detallada i les pautes de cada activitat. Els textos que veureu marcats amb ombrejat van dirigits al docent i, a continuació, trobareu desenvolupada la proposta d'activitats per a l'alumnat.

SESSIÓ 3 – LES NOTÍCIES FALSES (FAKE NEWS)**DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS²****Activitat 5. Què són les notícies falses?**

Es treballen diversos tipus de notícies falses a partir d'exemples.

Activitat 6. Fem de verificadors de notícies

S'aprèn a detectar notícies falses.

Activitat 7. Què hem après sobre les notícies falses?

Es fa un mapa conceptual (infografia) sobre les notícies falses.

² Cada sessió està pensada per una durada aproximada de dues hores. En l'apartat 'Descripció de la seqüència d'activitats' trobareu tota la informació detallada i les pautes de cada activitat. Els textos que veureu marcats amb ombrejat van dirigits al docent i, a continuació, trobareu desenvolupada la proposta d'activitats per a l'alumnat.

GUIA DE PROGRAMACIÓ

UD3: Informació. A qui em crec?

Objectiu: Elaborar una infografia per discriminar les notícies rigoroses de les falses a partir de l'aplicació de les pautes treballades per analitzar i escriure la informació en diversos canals i mitjans amb la finalitat de prendre consciència de la responsabilitat que tenim en la recepció i l'enviament de notícies.

Críteris	Indicador nivell 1 (satisfactori)	Indicador nivell 2 (notable)	Indicador nivell 3 (d'excel·lència)	Dimensions i Competències transversals	Continguts clau	Activitats
Escriure una notícia breu creïble i veraç utilitzant la informació del joc de rol	Inclou a la notícia els elements bàsics (titular, subtítol, una declaració destacada i veracitat) segons el que ha passat al joc de rol	Inclou a la notícia els elements següents: titular, subtítol, més d'una declaració destacada i veracitat segons el que ha passat al joc de rol	Inclou a la notícia els elements següents: titular, subtítol, més d'una declaració destacada i diferents versions del que ha passat al joc de rol i és conscient dels diferents punts de vista exposats	Digital Dimensió: tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge C4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals	CC15. Ètica i legalitat en l'ús i instal·lació de programes, comunicacions i publicacions i en la utilització de la informació	2, 3, 4
Elaborar una infografia amb les pautes per diferenciar les notícies rigoroses de les falses	Confecciona la infografia amb les característiques treballades per diferenciar les notícies rigoroses de les falses	Confecciona la infografia amb les característiques sintetitzades i reelaborades per diferenciar les notícies rigoroses de les falses	Confecciona la infografia amb les característiques sintetitzades i reelaborades per diferenciar les notícies rigoroses de les falses i ho complementa amb exemples propis	Digital Dimensió: instruments i aplicacions C3. Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals Dimensió: tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge C4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals	CC1. Funcionalitats bàsiques dels dispositius CC10. Llenguatge audiovisual, imatge fixa, so i vídeo CC15. Ètica i legalitat en l'ús i instal·lació de programes, comunicacions i publicacions, i en la utilització de la informació	5, 6, 7

criteris	Indicador nivell 1 (satisfactori)	Indicador nivell 2 (notable)	Indicador nivell 3 (d'excel·lència)	Dimensions i Competències transversals	Continguts clau	Activitats
Treballar en grup de manera respectuosa i col·laborativa	Treballa en grup amb respecte i fent la feina encomanada	Treballa en grup amb respecte i col·laborant amb la presa de decisions de les tasques encomanades	Treballa en grup amb respecte i col·laborant amb la presa de decisions de les tasques encomanades i ajuda a qui ho necessita	Personal i Social Dimensió: aprendre a aprendre C3. Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida Dimensió: participació C4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable	CC14. Habilitats i actituds per al treball en grup CC15. Dinàmiques de cohesió de grup i col·laboratives CC19. Recursos i tècniques de participació	3, 4, 6, 7
Participar activament en els debats, reflexions i posades en comú a l'aula	Participa en les activitats de reflexió i posada en comú a l'aula	Participa en les activitats de reflexió i posada en comú a l'aula respectant el torn de paraula i fent aportacions al tema tractat	Participa en les activitats de reflexió i posada en comú a l'aula respectant el torn de paraula i fent aportacions rellevants al tema i tenint en compte les opinions dels altres			4, 2, 6, 7
Adonar-se de la responsabilitat que hi ha en la recepció i enviament de notícies a altri a través de les xarxes socials i/o altres canals	Comparteix la responsabilitat que hi ha en la recepció i enviament de notícies en els diferents canals d'informació	Comparteix i argumenta la responsabilitat que hi ha en la recepció i enviament de notícies en els diferents canals d'informació	Comparteix i argumenta la responsabilitat que hi ha en la recepció i enviament de notícies en els diferents canals d'informació i fa propostes per gestionar-ho			1, 3, 4, 7

edu
CAC

A QUI EM CREC?

UNITAT DIDÀCTICA 3 | INFORMACIÓ

DESCRIPCIÓ DE LA SEQÜÈNCIA D'ACTIVITATS

SESSIÓ 1. CREDIBILITAT I VERACITAT DELS MITJANS

Activitat 1. Estem sobreinformatats?

Aquesta activitat està concebuda per introduir els conceptes de **veracitat**, **credibilitat**, **objectivitat** i **sobreinformació**. Proposem una reflexió a partir de dos casos reals que van tenir lloc l'any 2015 relacionats amb dos personatges públics que van ser protagonistes de notícies perjudicials per a la seva imatge. A partir del visionat de dos fragments del programa 'Salvados' es treballen les següents idees: rebem allaus d'informació (sobreinformació) que ens poden provocar desinformació. Molts cops aquesta informació no està contrastada i sovint no es rectifiquen els errors quan es comprova que s'ha donat una informació que no era del tot veraç o quan ja es resol el cas en un sentit o en un altre. Això pot provocar perjudicis a les persones i lesionar els seus drets.

És important parlar de la diferència entre mitjans de comunicació (televisió, ràdio i premsa) i canals d'informació (xarxes socials) a l'hora de rebre informació per no confondre els conceptes.

Després de treballar els dos casos reals sobre la difusió d'informacions no confirmades i les seves conseqüències, plantejem a l'alumnat unes preguntes perquè es posin en el lloc de la persona afectada. I, finalment, proposem la visualització de dos vídeos que, tot i que formen part de la campanya '**Atura't, pensa i verifica**', impulsada pel CAC en el context de la crisi sanitària de la Covid-19, també poden ser útils per començar a acotar quins passos hem de seguir abans de compartir una informació.

Llegeix aquesta informació i quan acabis contesta les preguntes:

En un passat no molt llunyà rebíem la informació a través d'un sol mitjà de comunicació: un diari, una cadena de televisió o una emissora de ràdio. Per tant, acostumàvem a veure només un enfocament dels fets: el del mitjà que triàvem per informar-nos.

Per sort, en aquest moment que vivim rebem la informació a través de molts **canals d'informació** i tenim **més possibilitats de contrastar-la** a través d'internet. Si dubtem o volem verificar si una informació és certa, podem buscar a internet altres enfocaments, per exemple a webs oficials, a diaris digitals o llegint publicacions de persones expertes i podem comparar les dades.

Per això, es diu que actualment ens trobem a **l'era de la informació**. Internet ens ofereix una allau d'informació sobre un mateix fet, però, a vegades, això ens pot generar confusió. Aquesta gran quantitat d'informació (**sobreinformació**) que circula per internet i les xarxes fa que a vegades també parlem de l'era de la **desinformació**, perquè hi ha tanta informació al nostre abast que ens pot provocar l'efecte contrari: **que ens sentim desinformatats**.

Així doncs, davant de tants enfocaments i versions dels fets, és més important que mai **ser crítics** amb les informacions que rebem i ser capaços de crear la nostra pròpia opinió.

- Els mitjans de comunicació tenen responsabilitat editorial en relació amb les informacions que publiquen, és a dir, poden ser demandats en el cas que publiquin informació falsa o no contrastada.

- Els i les periodistes tenen el deure d'informar sota principis recollits en el codi deontològic. Han d'informar seguint els principis de **veracitat i d'objectivitat**. Tot i això, el relat periodístic pot estar influenciat per ideologies, interessos empresarials o per la captació de l'audiència.
- **A internet** és important tenir en compte que **no sempre els fets exposats estan contrastats**, tot i que, al mateix temps, el relat ens pot resultar més creïble perquè no hi ha filtres a l'hora de publicar sobre la realitat.
- Internet suposa una oportunitat de **democratització de la informació**: tothom hi té accés, tenim molta més capacitat de contrastar la informació i d'informar-nos sobre temàtiques que sovint queden fora dels mitjans de comunicació. A més, també **ens permet convertir-nos en informadors**.

- Defineix els conceptes de desinformació i sobreinformació.
- Digues quins deures tenen els periodistes a l'hora d'informar.
- Per què en el text s'afirma que internet ens permet contrastar la informació? Hi estàs d'acord?
- El fet que nosaltres també puguem informar a la xarxa sobre fets actuals ens planteja una pregunta: quina responsabilitat tenim nosaltres quan publiquem o reenviem informació sense contrastar a les xarxes socials?

Per reflexionar sobre aquesta última qüestió, et presentem dos casos reals que van tenir lloc l'any 2015. Les protagonistes són dues persones públiques sobre les quals es va difondre informació que no estava contrastada i que, finalment, es va comprovar que era falsa. Posa't en el seu lloc i imagina't que alguns mitjans de comunicació publiquen una història falsa sobre tu i que després no rectifiquen ni expliquen el que va passar realment. Mira els vídeos i respon a les preguntes:

1.1 Cas Xavier Trias

Alguns mitjans van publicar que tenia comptes corrents a Andorra per un valor de 13 milions d'euros. El van acusar de defraudar diners i portar-los a Andorra per no pagar impostos. Es va demostrar que la informació era falsa.

Mira el vídeo següent i respon les preguntes:

Autoria	Data	Vídeo	Duració
La Sexta Programa Salvados	10/11/2015	<u>¿Cómo puede ser que un señor invente una noticia y se convierta en una locura?</u>	5:55 min

- Quin mitjà de comunicació va publicar la notícia?
- Quines fonts van consultar?
- El mitjà de comunicació que no la va publicar, per què no ho va fer?
- Què va fer Xavier Trias per explicar la seva versió?

1.2 Cas Tània Sánchez

Va ser acusada de participar en un entramat criminal continuat en el temps per “beneficiar amics i familiars”. Mentre va durar el procés judicial es va dir que Tània Sánchez havia adjudicat un pis al seu pare, però després es va comprovar que no era cert. Pocs mitjans es van fer ressò d'aquest fet i només alguns van rectificar.

Mira el vídeo següent i respon les preguntes:

Autoria	Data	Vídeo	Duració
La Sexta Programa <i>Salvados</i>	10/11/2015	<u>Ciudadano de Sants: “Los medios nunca dicen cómo acaban las historias”</u>	2:55 min

- Creus que els ciutadans que opinen estan informats o desinformats? Per què?
- Els mitjans sempre rectifiquen la informació quan es demostra que no és certa?
- Com haurien d'actuar els mitjans davant d'un error?
- I tu? Com actues quan difons una informació que no és correcta?

Finalment, la Tània va ser absolta.

- Què faries si haguessin publicat informació falsa sobre tu?
- Alguna vegada has reenviat imatges o informacions sobre una altra persona sense pensar en les conseqüències?

Des del CAC s'ha llençat la campanya 'Atura't, pensa i verifica', visualitza els vídeos següents de la campanya. Què et semblen?

Autoria	Data	Vídeo	Duració
CAC (Consell Audiovisual de Catalunya)	08/04/2020	<u>El consum informatiu durant la crisi pel coronavirus COVID-19</u>	0:25 seg

Autoria	Data	Vídeo	Duració
CAC (Consell Audiovisual de Catalunya)	08/04/2020	<u>El consum informatiu durant la crisi pel coronavirus COVID-19</u>	0:37 seg

Activitat 2. La credibilitat i la veracitat dels missatges a les xarxes socials. El cas de Paula Gonu

En aquesta activitat es tracta de fer una petita investigació sobre el que va passar amb les recomanacions relacionades amb el Coronavirus que va fer la *influencer* Paula Gonu, el març del 2020. La informació que va difondre no estava contrastada i va crear polèmica a les xarxes.

A partir la informació que trobareu en els enllaços, es proposa fer un treball de reflexió individual que després es pot compartir. Fer un resum que expliqui la situació, posar-se en el lloc de la *influencer* i indicar com hagués hagut d'actuar abans de fer les recomanacions i, per últim, respondre a la pregunta: quin paper hi juga l'ètica i la responsabilitat en aquests casos?

Cal tenir present que les xarxes son canals a través dels quals circula informació, però no són mitjans de comunicació.

Et proposem que facis una **petita investigació** sobre el que va passar amb les recomanacions relacionades amb el Coronavirus que va fer la *influencer* Paula Gonu, el març del 2020. **Consulta els enllaços següents i fes les activitats proposades tot seguit:**

Diari	Data	Notícia
<i>La Vanguardia</i>	12/03/2020	<u>Aluvión de críticas a Paula Gonu por dar falsos consejos sobre el coronavirus</u>

Web	Data	Notícia
Maldita.es	11/03/2020	<u>¿Qué sabemos sobre las recomendaciones de la influencer Paula Gonu para prevenir el coronavirus?</u>

Ara que ja has llegit les dues notícies:

- Fes un resum per explicar la situació.
- Posa't en el lloc d'ella (o d'una altra *influencer*) i fes una reflexió sobre què hauria d'haver fet abans de donar els consells. S'hauria d'haver assegurat que la informació era correcta abans de divulgar-la? Com ho podria haver fet?
- Aquests casos poden posar en perill a persones que no tinguin habilitats i recursos per detectar aquestes situacions. Quin paper hi juga l'ètica i la responsabilitat en aquestes circumstàncies?

Activitat 3. Comparem un mateix fet en diversos mitjans

Aquesta activitat proposa cercar i contrastar informació a internet sobre un mateix fet per comparar-la i extreure'n conclusions. En el requadre que us oferim hi ha una seqüència per dirigir l'activitat de l'alumnat que ha de **triar un tema d'actualitat, buscar informació** en diversos mitjans i canals i comparar els resultats. Es recomana treballar en grup.

Es poden posar en comú les conclusions i fer algunes preguntes per tancar l'activitat. Es recomana fer servir un suport digital per poder veure els enllaços de les notícies analitzades i posar en comú les conclusions a les quals ha arribat cada grup.

Ara hauràs de comparar un mateix fet en diversos mitjans de comunicació. Abans de fer l'exercici, recorda que:

- Les xarxes socials son canals d'informació i no son mitjans de comunicació.
- Rebem allaus d'informació per internet i per això a vegades estem sobreinformats.

- La sobreinformació pot provocar desinformació, és a dir, que al final no tinguem res del tot clar.
- Les informacions que trobem tant als mitjans de comunicació com als canals d'internet no sempre estan contrastades.

Ara veuràs amb els teus propis ulls la quantitat i diversitat d'informació a la que pots accedir davant d'un fet d'actualitat. Organitzeu-vos en grups.

Cada grup:

- Escolliu conjuntament **un tema d'actualitat** que us interessi.
- **Busqueu** informació **a internet** sobre la notícia escollida (tant audiovisual com escrita) en **5 o 6 llocs diferents**.
- **Guardau** els enllaços i la informació en un **document**.
- En el document on heu posat els enllaços, **anoteu**:
 - A què li dona més importància cada notícia.
 - Si es donen opinions personals.
 - Si aporten elements que demostrin que allò que diuen és veraç.
 - Les similituds i diferències entre les diverses notícies. Ens fixarem en els diversos enfocaments sobre un mateix fet, i si hi ha informació que algunes notícies mostren i d'altres no.
- Per recollir tota aquesta informació, podeu fer servir les taules que us proposem:

Enllaç	A què se li dona més importància?	Es dona l'opinió dels periodistes sobre la notícia?	S'aporten elements que demostrin que la informació és veraç? Quins?

Compara les notícies	Similituds	Diferències

Compara les notícies	Informació que mostra la notícia	Informació que no mostra la notícia

Després de comparar les notícies en els diversos mitjans i canals, responeu aquestes preguntes

- Quins són els fets?
- Quina opinió teniu sobre aquest fet d'actualitat?
- Com poden repercutir les diferents maneres d'explicar un fet en l'opinió dels ciutadans i ciutadanes? Us sentiu desinformades o desinformats, com els ciutadans de l'activitat 1 o bé creieu que esteu ben informats? Per què?
- Coneixeu algunes eines o recursos que tenim a l'abast per poder contrastar les informacions que rebem? Sabeu què son els verificadors?

Per acabar, compareu els vostres resultats amb els dels vostres companys i companyes.

SESSIÓ 2. ESCRIVIM UNA NOTÍCIA!

Activitat 4. Escrivim una notícia a partir d'un joc de rol o d'una història

Es proposa escriure una notícia a partir d'una història representada pels mateixos alumnes, o a partir d'un fet que ha succeït recentment a l'escola o institut, per comprovar que les versions sobre els fets canvien en funció de qui explica les coses i que no hi ha veritats absolutes. Es recomana fer aquesta activitat en grup. Mentre un grup actua, la resta de la classe observa i pren nota per escriure posteriorment una notícia sobre el que han vist.

Després, els diferents equips elaboren una **notícia breu, d'unes 10 o 15 línies, amb un titular, un subtítol i alguna declaració destacada.**

A continuació et proposem que escriguis una notícia breu en grup a partir d'una història representada pels companys i companyes voluntaris, o a partir d'un fet proper que hagi passat en el teu entorn. La notícia ha de tenir una extensió entre 10 i 15 línies, un titular, un subtítol i alguna declaració destacada.

4.1 Fem el joc de rols

Per començar, necessitem uns alumnes voluntaris. Els voluntaris o voluntàries heu d'explicar o representar uns fets a partir d'una narració o d'un diàleg. La resta observarà i haurà de prendre nota de les coses que considera més importants o destacables, i podrà fer preguntes als diferents personatges, per conèixer tots els punts de vista.

Podeu preparar la representació dels fets a partir d'una notícia d'actualitat o a partir d'una situació propera que hagi passat a la vostra escola o institut i que tots i totes conegueu.

4.2 Escrivim una breu notícia del que hem vist

Després de prendre notes i fer preguntes a l'alumnat que ha representat els fets, haureu d'escriure una **notícia breu, d'unes 10 o 15 línies, amb un titular, un subtítol i alguna declaració destacada.** Mentre escriuen les seves notícies, els voluntaris i voluntàries que heu fet de personatges podeu passar pels diferents grups a contestar preguntes.

Després d'elaborar la notícia, contesteu individualment aquestes dues preguntes:

- Havies partit d'una idea predeterminada sobre la història i finalment has modificat la teva opinió?
- Què t'ha aportat el fet d'escoltar els diferents punts de vista dels personatges implicats en els fets?

4.3 No hi ha una veritat absoluta

A continuació, compartiu les notícies que heu creat i, entre tots i totes, compareu els resultats. Algunes preguntes-guia poden ser les següents:

- Totes les notícies reflecteixen una mateixa versió dels fets?
- Quines similituds trobem entre les notícies? I quines diferències?

SESSIÓ 3. LES NOTÍCIES FALSES!

Activitat 5. Què son les notícies falses?

Proposem introduir el concepte de notícies falses a partir de la visualització d'un vídeo en el qual es manipula la imatge i la veu de Barak Obama. El vídeo serveix per explicar que aquest tipus de falsificació s'anomena **deepfake**, és a dir, **mentida profunda**, i que s'ha pogut crear gràcies a la intel·ligència artificial.

A continuació, recomanem fer servir el fragment del capítol **Veritats de mentida**, del programa 'Sense ficció', que va del minut 3:27 fins al 6:50, en el que hi ha diversos exemples de **notícies falses**, totes concebudes per fer-se virals; i en el que es tracta també la polèmica que es va generar sobre la presa de possessió de Donald Trump perquè, segons es va demostrar després, s'havia manipulat una imatge per fer creure que havia assistit més públic que a la presa de possessió de Barack Obama.

Finalment, exposem informació sobre els diversos tipus de notícies falses que existeixen i proposem la visualització d'un últim vídeo perquè l'alumnat reflexioni sobre quin tipus de contingut envien o reben ells mateixos a través de WhatsApp.

5.1 Mentides profundes

Coneixes el concepte de mentida profunda aplicat a la intel·ligència artificial? Mira el vídeo que trobaràs a continuació i contesta les preguntes:

Autoria	Data	Vídeo	Duració
BuzzFeed	06/06/2019	Deep Fake. Vídeo de Obama	1:11 min

- Com t'has sentit quan ha descobert que el vídeo és fals?
- Has dubtat en algun moment que fos verídic aquest vídeo? Per què?
- Quina reflexió general faries després de constatar com es pot manipular la informació i la realitat a internet?

Els autors d'aquest muntatge el van idear, expressament, per alertar als usuaris que no podem creure'ns tot el que veiem a internet immediatament, i per advertir dels perills de les aplicacions d'intel·ligència artificial per fabricar notícies falses en format audiovisual.

5.2 Mentides virals

A continuació, mira aquest vídeo, des del minut 3:27 fins al 6:50, en el qual hi ha diversos exemples de notícies falses. Totes elles van ser concebudes per ser virals.

Autoria	Data	Vídeo	Duració
Programa 'Sense ficció' (TV3)	23/05/2017	Veritats de mentida	Des del minut 3:27 fins al 6:50

- Has rebut alguna d'aquestes notícies a través de les xarxes socials?
- El fet que un polític manipuli els fets pot ser perillós per a la democràcia?

5.3. Els eufemismes per descriure la mentida a internet

El text següent et serà útil per reflexionar i plantejar-te els diferents tipus d'informacions que circulen per internet i els conceptes que s'utilitzen per descriure'ls:

Hem vist que **internet** ens ofereix la possibilitat **d'anar més enllà** de la realitat que ens mostra un sol mitjà de comunicació i ens permet contrastar les informacions. Podem llegir opinions de diverses persones, contrastar punts de vista i arguments, etc. Però alhora internet ha facilitat la proliferació de les mentides conegudes com a **fake news** o **notícies falses** que poden condicionar molt les nostres opinions i les nostres actuacions. Per on circulen les notícies falses?

A Catalunya, **gairebé la meitat dels catalans escollim les xarxes socials per informar-nos; i entre la gent més jove, aquest percentatge creix fins al 75%**. Els mitjans de comunicació, fins ara de capçalera, han estat substituïts per les xarxes socials, que ens faciliten un flux continu i inesgotable d'informació en aparença neutre. Però, ho és realment?

En realitat, tots som conscients que cada cop és més difícil destriar la informació de l'opinió o, senzillament, de la mentida. Nous conceptes com fets alternatius, post veritat, *fake news*, *click baiting*, *hoaxes*, *spamming*, bombolles de filtres, algorismes... Semblen creats expressament per dificultar el nostre accés a informació veraç. Estar ben informat costa, però ara sembla més difícil que mai.

Les notícies falses poden tenir **formes diferents** i també **objectius diferents**: unes busquen la desacreditació d'una persona o d'una institució, unes altres se centren en el sensacionalisme per aconseguir més clics i, per tant, més diners, unes altres es mouen per objectius polítics, etc.

A més a més, una notícia falsa també pot ser un àudio que circula per WhatsApp sense que coneguem qui és l'autor/a, o una notícia creada a partir d'una imatge que es va realitzar en un altre context, o un fragment de vídeo retallat i descontextualitzat o manipulat, etc. En qualsevol cas, però, totes acaben produint un resultat similar: **tergiversen la realitat, et manipulen i/o poden influenciar directament sobre la teva opinió**. Hi ha moltes maneres d'anomenar aquest fenomen: *fake news*, postveritat, bulos o llufes, mitges veritats o fets alternatius, falsa alarma o *hoaxes*, *clickbaiting*, *deepfakes*, *social bots*, *spamming*. A la web d'eduCAC, trobaràs l'apunt **Fake news: com les podem detectar?** I, concretament, a la pestanya 'De què parlem si diem...?' trobaràs un glossari que defineix aquests conceptes.

Ara que tens informació sobre les notícies falses, i abans de veure com podem detectar-les, visualitza el vídeo següent i contesta les preguntes:

Autoria	Data	Vídeo	Duració
Canal de YouTube de WhatsApp Oficial	02/12/2018	<u>Share recipes, share compliments, share joy, not rumors</u>	1:00 min

- Què opines sobre fer servir el WhatsApp per compartir interessos o aficions?
- Quin tipus de continguts reps tu per WhatsApp?
- Alguna vegada has rebut una notícia falsa?
- Com has detectat que era una notícia falsa? Era un text que estava escrit en majúscules o tenia exclamacions de color vermell? Hi havia faltes d'ortografia? No quedava clar qui era l'autor/a?

Activitat 6. Fem de verificadors. Aprenem a detectar notícies falses

Es proposa que els i les alumnes facin de verificadors de notícies a partir de l'anàlisi de tres notícies. Es recomana explicar el paper dels verificadors com ara [Verificat](#), [Maldito Bulo](#) i consultar el web [learntocheck](#) que ofereix recursos per verificar informació, imatges, vídeos i comptes de les xarxes socials.

Proposem tres notícies que poden servir per fer aquesta activitat, i s'hi podria afegir una quarta que sigui d'actualitat. La primera és una notícia real, però que pot fer pensar que és falsa i que fa referència a la prohibició de les imatges de Winnie the Pooh a Xina per les comparatives que feien els internautes a la xarxa entre aquest dibuix animat i el líder xinès. La segona és una notícia falsa de *El Mundo Today* que té una finalitat humorística. La tercera és una notícia de *La Vanguardia* que, tot i ser certa, té un titular sensacionalista. Presentem a l'alumnat un test que ens ofereix els passos bàsics que hem de seguir per detectar si una informació és falsa o no.

Hem elaborat el test a partir de l'article '[L'autoverificador: com identificar informacions falses](#)', publicat per Mèdia.cat, i a partir dels continguts propis d'eduCAC: [Fake news: com les podem detectar?](#) i [Atura't, pensa, verifica: anem un pas més enllà](#).

Per fer front al fenomen de les notícies falses, existeixen organismes que actuen com a **verificadors de notícies**. Pots consultar-ne algun per veure amb què es basen, i per informar-te sobre el procediment i/o els arguments que utilitzen per desmuntar les notícies falses i demostrar perquè no són veritat. Alguns d'aquests verificadors son: [Maldito Bulo](#), [La Chistera](#), [EFE Verifica](#). I en català comptem amb el [Verificat](#) i també amb el [learntocheck](#) on hi trobaràs molts recursos per fer verificació digital.

6.1 Fem de verificadors

Ara, imagina't que treballes a Maldito Bulo o a Verificat i que has de contrastar si les següents notícies són falses o no. Llegeix-les i sotmet-les al test per detectar notícies falses:

Diari	Data	Notícia
<i>El País</i>	08/08/2018	Winnie the Pooh, censurado en China por las comparaciones con Xi Jinping

Diari	Data	Notícia
<i>El Mundo Today</i>	-	<u>Pone el móvil en modo avión y le desaparece una maleta</u>

Diari	Data	Notícia
<i>La Vanguardia</i>	25/05/2020	<u>Tres niños se dejan picar por una araña viuda negra porque querían convertirse en Spider-man</u>

A la pàgina següent trobaràs el test que et proposem per detectar notícies falses. Aplica les preguntes del test a les notícies que t'hem proposat –i a totes aquelles altres notícies o informacions que vulguis– per verificar fins a quin punt són del tot certes o s'hi plantegen falsedats, estan tergiversades o manipulades i, per tant, les podem considerar notícies falses.

Activitat 7. Fem un mapa conceptual (infografia) sobre notícies falses

El mapa conceptual ha de relacionar tots els conceptes que heu après sobre les notícies falses i pot incloure una notícia falsa creada per vosaltres.

TEST PER DETECTAR NOTÍCIES FALSESES

1. Què hi ha més enllà del titular?

Abans de compartir, cal llegir la notícia completa.

2. Quin mitjà de comunicació ho publica?

Si és una cadena de WhatsApp sense enllaçar a un mitjà, sospitem. Coneixem el mitjà que la publica? Hi confiem?

3. L'han publicat altres mitjans?

Seria molt estrany que una notícia la donés un únic mitjà i ningú més se'n fes ressò. Hi ha webs satíriques que tenen aparença de mitjà d'informació, si la informació que donen és real, és molt probable que altres mitjans també n'hagin parlat.

4. Quina és la data de la notícia?

Comprovem que sigui actual.

5. Quina és l'adreça d'on prové la informació?

Si no la reconeixem o porta un domini que tampoc en resulta familiar (cada país té els seus, però a Catalunya els més habituals poden ser **.cat**, **.es**, **.com**, **.org**, **.eu**, etc.) potser és millor no clicar-hi.

6. Conec l'autor o autora?

Podem buscar l'autor/a en un cercador.

Hem de tenir present que no és el mateix una empresa periodística que un bloqueaire o un *youtuber*, que no estan sotmesos al mateix codi ètic.

7. Les fonts o cites són dubtoses?

Si no s'explica d'on surten les dades, xifres o declaracions, pot ser falsa.

8. Com és el context i l'espai que envolta la notícia?

Fixa't si la notícia té molta publicitat intercalada o envoltant-la. Fixa't en el disseny gràfic i en l'ortografia. Revisa com són les altres notícies que envolten a la notícia principal, o quins enllaços et recomana.

9. D'on surten les imatges?

Podem pujar la foto a images.google.com o a reverse.photos i ho sabrem.

10. D'on surten els vídeos?

Posant l'enllaç del vídeo a la pàgina [Citizene evidence](https://www.citizen-evidence.org/), d'Amnistia Internacional, et dirà la data original de publicació d'aquell vídeo i, per tant, podràs saber si et trobes davant d'un vídeo que s'està reutilitzant.

MATERIALS COMPLEMENTARIS I D'AMPLIACIÓ

Recomanables per:

- Qui vulgui saber-ne més i aprofundir
- Treballs de recerca de batxillerat
- Treballs d'investigació sobre educació mediàtica, llenguatge audiovisual, etc.

Publicacions (articles, entrevistes, recerca, pàgines web...)

- **Article:** ['Desinformados por sobreinformación'](#)
Descripció: Article de *La Vanguardia* que reflexiona sobre com l'excés d'informació pot portar a la desinformació.
Aplicació: Podem proposar la lectura d'aquest article per remarcar la importància de ser crítics quan rebem informacions dels mitjans.
- **Revista:** [Un munt de mentides](#)
Descripció: *Capçalera*, revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Aquest número està dedicat exclusivament a tractar com la informació s'està tornant cada vegada més manipulable i enfoca la qüestió des de molts punts de vista: les pressions als mitjans digitals, el debat sobre les fonts de finançament, els nous tipus de publicitat, els titulars tendenciosos, la postveritat, etc.
Aplicació: Recurs per al professorat, de cara a la preparació del treball a l'aula, o per qualsevol persona que vulgui aprofundir en els conceptes que es tracten en aquesta unitat.
- **Web:** [Learn to check](#)
Descripció: *Learn to check* és un projecte d'educació mediàtica sobre desinformació i verificació de continguts digitals. Ofereixen tallers per a l'alumnat, propostes pedagògiques en obert per a docents i recursos per a les famílies.
Aplicació: Ampliació sobre els conceptes: desinformació i *fact checking*.
- **Recurs:** [Manipulats – Proposta didàctica de Cinescola](#)
Descripció: *Cinescola* ofereix aquesta proposta didàctica de reflexió i anàlisi en base al documental *Manipulats*, del programa 'Sense ficció' de TV3.
Aplicació: Ampliació sobre el concepte de manipulació dels mitjans.

Audiovisuals (vídeos de YouTube, pel·lícules, reportatges, documentals, conferències...)

- **Reportatge:** [Tot és mentida](#)
Descripció: Vivim envoltats de mentides. Les que ens diem a nosaltres mateixos, les que ens diem entre nosaltres, i les mentides, les mitges veritats i la desinformació a què estem exposats permanentment. Aquest reportatge del programa 'Quan arribin els marcians', de TV3, ens fa preguntar-nos: què és la mentida al 2019? Com la podem combatre? I on queda, la veritat?
Aplicació: Com a reflexió inicial sobre la mentida prèvia al treball de cadascuna de la sessió.
- **Programa TV:** [La tecnologia del "deepfake", el futur més immediat de la desinformació](#)
Descripció: Vivim envoltats de mentides. Les que ens diem a nosaltres mateixos, les que ens diem entre nosaltres, i les mentides, les mitges veritats i la desinformació a què estem exposats permanentment. Aquest reportatge del programa 'Quan arribin els marcians', de TV3, ens fa preguntar-nos: què és la mentida al 2019? Com la podem combatre? I on queda, la veritat?
Aplicació: Com a reflexió inicial sobre la mentida.
- **Conferència TED:** [Markham Nolan: Cómo separar los hechos de la ficción en Internet](#)
Descripció: Conferència TED del periodista irlandès Markham Nolan, on reflexiona sobre la importància de verificar i filtrar la informació davant l'allau de missatges i dades que trobem en el nou paradigma comunicatiu, per evitar caure en informacions manipulades o poc acurades que circulen per internet.
Aplicació: Aquest vídeo pot ser un recurs interessant entre la primera i la segona sessió, per reflexionar sobre la importància de verificar les informacions i introduir el món d'internet en el treball de la unitat. També pot ser un bon recurs de documentació per al professorat.
- **Programa TV:** [Hackeig a la democràcia](#)
Descripció: Vídeo del programa *No pot ser!* De TV3, en el que s'evidencia com a través de les xarxes socials els partits polítics poden influenciar-nos i com Google utilitza una sèrie d'algoritmes que determinen i/o condicionen les informacions que trobem per internet.
Aplicació: Podem proposar la visualització d'aquest vídeo, ja sigui sencer o alguns fragments, al final de la unitat, per entendre com la informació que ens arriba per internet està filtrada per algoritmes i com això també pot condicionar les nostres opinions.
- **Vídeo de YouTube:** [¿Qué hacemos con tanta noticia falsa en Internet?](#)
Descripció: Vídeo elaborat per l'empresa de comunicació *Magic Markers*, establerta a Colòmbia, amb la finalitat d'explicar d'una manera senzilla i amena què són les notícies falses i donar-nos alguns consells i pistes per aprendre a detectar-les.
Aplicació: La visualització d'aquest vídeo pot servir per complementar el Test per aprendre a detectar notícies falses, proposat a la tercera sessió.
- **Vídeo de YouTube:** [La era de la desinformación](#)
Descripció: Vídeo del canal de Youtube "Humor Mayorcete" amb més de 22.000 seguidors, en què es mostra crític amb els errors dels mitjans en abordar una notícia d'actualitat.
Aplicació: Aquest vídeo es pot visualitzar a l'inici de la segona sessió amb l'objectiu de mostrar un exemple de com, a vegades, hi ha notícies que no són del tot veritat.

edu
CAC